

**مالیه عمومی با رویکرد
مدیریتی و خط‌مشی‌های
مالیاتی دولت**

دکتر سید محمدهادی سبحانیان
(عضو هیأت علمی دانشگاه خوارزمی)

دکتر حمیدرضا قاسمی بنابری
(دکترای مدیریت دولتی و مدرس دانشگاه تهران)

مهشید محمدرضائی لردکانی

سرشناسنامه : سبحانیان، سید محمدهادی، ۱۳۶۴
 عنوان و نام پدید آور : مالیه عمومی با رویکرد مدیریتی و خطمشی‌های مالیاتی دولت
 دکتر سید محمدهادی سبحانیان، دکتر حمیدرضا قاسمی بنایری، مهشید محمدرضائی اردکانی
 مشخصات نشر : تهران : ترمه، ۱۴۰۳
 مشخصات ظاهری : ۲۰۷ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۳۲۷-۱۶۴-۹
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 موضوع : مالیه عمومی -- ایران
 موضوع : سیاست مالی -- ایران
 شناسه افزوده : قاسمی بنایری، حمیدرضا، ۱۳۶۴
 شناسه افزوده : محمدرضائی اردکانی، مهشید، ۱۳۷۷
 رده‌بندی دیویی : ۳۳۶
 رده‌بندی کنگره : HJ۱۳۱
 شماره کتابشناسی ملی : ۹۷۴۵۰۷۰

♦ نام کتاب: مالیه عمومی با رویکرد مدیریتی و خطمشی‌های مالیاتی دولت
 ♦ تألیف: دکتر سید محمدهادی سبحانیان، دکتر حمیدرضا قاسمی بنایری، مهشید محمدرضائی اردکانی
 ♦ صفحه‌آرایی: انتشارات ترمه
 ♦ طراح جلد: انتشارات ترمه
 ♦ نوبت چاپ: اول ۱۴۰۳
 ♦ ناشر: انتشارات ترمه
 ♦ تیراژ: ۲۰۰ نسخه
 ♦ چاپ و صحافی: گیلان مهر
 ♦ قیمت: ۲۰۰,۰۰۰ تومان
 ♦ شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۲۷-۱۶۴-۹

دفتر فروش انتشارات ترمه و مرکز فروش شهرستان‌ها: تهران- خ انقلاب- خ ۱۲ فروردین ۲۸، طبقه همکف

تلفن: ۶۶۴۱۷۳۴۴-۱-۶۶۹۶۳۳۰

فاکس: ۶۶۴۹۶۶۲۸

برای اطلاع از نحوه خرید اینترنتی انتشارات ترمه به وبسایت ما به آدرس زیر مراجعه فرمایید

termeh_pub@yahoo.com

www.termehbook.com

باید به حقوق دیگران احترام بگذاریم

دوست عزیز، این کتاب حاصل دسترنج چندین ساله مؤلفه مترجم و ناشر آن است. تکثیر و فروش آن به هر شکلی بدون اجازه از پدیدآورنده کاری غیراخلاقی، غیرقانونی و غیرشرعی است. نتیجه این عمل نادرست موجب رواج بی‌اعتمادی در جامعه و بروز بی‌آمدهای ناگوار در زندگی و محیطی ناسالم برای خود و فرزندانتان می‌گردد.

تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کل یا جزء، به هر صورت

[چاپ، کپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی] بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است

پیشگفتار

موضوع مدیریت درآمدها و هزینه‌های دولت همواره میان رشته‌های مختلف محل بحث و چالش بوده است، به طوری که دانشمندان رشته‌های مدیریت، اقتصاد، حسابداری و بعضاً علوم اجتماعی دارای نظرات متفاوتی در این باره می‌باشند و هریک از ظن خویش به تحلیل موضوع پرداخته‌اند. با توجه به تعدد آراء و نظرات، دانش مالیه عمومی برای نظم دادن به نظریات موجود در این حوزه ظهور یافت. مالیه عمومی در حقیقت سازوکار تأمین درآمدهای دولت و پیش‌بینی هزینه‌های دولت با تمرکز بر مبحث مالیات است، به همین دلیل در مرز رشته‌های مورد اشاره قرار می‌گیرد.

اکثر کتبی که در حوزه مالیه عمومی به رشته تحریر درآمده، با دید اقتصادی نگارش شده‌اند و گاهی فهم مطالب چنان پیچیده و ثقیل می‌گردد که برای مخاطب و خواننده از حوصله خارج می‌شود. در حالی که دانش مالیه عمومی با سیاست‌ها و مدیریت منابع درآمدهای سروکار دارد. به همین منظور و با توجه به خلأی که در این حوزه توسط نویسندگان مشاهده شد، کتاب حاضر باهدف ساده‌سازی مطالب و البته با رویکرد مدیریتی و ویژه مدیریت دولتی در هفت فصل تدوین شد.

در فصل اول دولت و انواع مدل‌های حکمرانی که در قالب مدیریت دولتی تبلور می‌یابد، تشریح شده است. بدیهی است نگاه حکمرانی در هر مدل حکومتی، نحوه مدیریت منابع درآمدی را مشخص می‌نماید. در فصل دوم، دانش مالیه عمومی، نحوه شکل‌گیری و مفاهیم مرتبط با آن برای خوانندگان تشریح شده است. در فصل سوم نیز به مبانی عدالت و رفاه اجتماعی به‌عنوان نقطه آرمانی برای تحقق، توسط همه دولت‌ها پرداخته شده است. در فصل چهارم تولید و ارائه کالاها و خدمات توسط دولت مورد توجه قرار گرفت چراکه یکی از ابزارهای دولت برای تحقق عدالت و رفاه اجتماعی برای جامعه همین امر می‌باشد. در فصل پنجم هزینه‌های عمومی و انواع آن به‌عنوان یکی از بال‌های مهم دانش مالیه عمومی تشریح گردید. در فصل ششم بال دیگر این دانش یعنی تأمین درآمدهای عمومی

و قلب تپنده آن (مالیات) به صورت کامل بیان شد. در فصل پایانی کتاب نیز ابزارهایی که مالیات در قالب خط‌مشی‌های مالیاتی در اختیار مدیران دولتی قرار می‌دهد، احصا گردید.

در سرتاسر کتاب سعی شد، مطالب بایبانی رسا، شیوا و آسان برای خوانندگان محترم تدوین گردد و بر همین اساس کتاب حاضر برای تمامی دانشجویان رشته‌های مدیریت، اقتصاد، علوم سیاسی، حسابداری و به‌طورکلی تمام مخاطبین محترم این حوزه در تمام مقاطع تحصیلی قابل استفاده و کاربرد است. نویسندگان ادعای عدم نقص و خطا در بیان مطالب را نداشته و بنابراین خطاهای احتمالی را پذیرفته و از خوانندگان محترم تقاضا دارند تا با ارائه بازخورد، نویسندگان را برای رفع خطاهای احتمالی در چاپ‌های بعدی کتاب یاری رسانند. در پایان از همه عزیزانی که نویسندگان را در چاپ این اثر یاری رساندند؛ به‌ویژه سرکار خانم فرانک اقبالی، سرکارخانم انسیه گورانی و مجموعه انتشارات ترمه کمال تشکر و قدردانی را داریم.

سید محمدهادی سبحانیان

حمیدرضا قاسمی بنابری

مهشید محمدرضائی اردکانی

بهار ۱۴۰۳

فهرست

فصل اول: انواع دولت‌ها و نقش آن‌ها در اقتصاد

۱۲	مقدمه
۱۴	مدیریت دولتی
۱۶	حکومت‌های پادشاهی
۱۷	دولت‌های لیبرال
۱۹	دولت‌های سوسیالیستی
۲۰	دولت رفاه
۲۲	خلاصه فصل

فصل دوم: مالیه عمومی؛ تعاریف و مفاهیم

۲۴	مقدمه
۲۵	تعریف مالیه عمومی
۲۶	مالیه عمومی و مالیه خصوصی
۲۸	نقش دولت در اقتصاد
۳۱	تخصیص منابع
۳۴	توزیع درآمد
۳۶	تئوری‌های دخالت دولت در اقتصاد
۴۱	دولت و بخش عمومی
۴۳	شکست بازار
۴۵	علل شکست بازار
۵۰	بازارگرایی و شکست دولت
۵۲	نظریه‌ی انتخاب عمومی و شکست دولت
۵۴	تحول مالیه عمومی
۵۶	وظایف اقتصادی دولت
۵۸	خلاصه فصل

فصل سوم: عدالت و رفاه اجتماعی

۶۲	مقدمه
۶۳	رابطه میان دولت و رفاه
۶۵	شاخص‌ها و معیارهای اندازه‌گیری دولت
۶۶	رفاه و شاخص‌های اندازه‌گیری

۶۹ تابع رفاه اجتماعی
۷۱ بهینگی پارتویی و رفاه اجتماعی
۷۳ مدیریت دولتی و رفاه اجتماعی
۷۴ عدالت اجتماعی
۷۶ عدالت اقتصادی به عنوان مبنا
۷۷ سنجش عدالت اجتماعی
۷۸ منحنی لورنز
۸۰ ضریب جینی
۸۲ شاخص فقر
۸۴ مدیریت دولتی و عدالت اجتماعی
۸۵ خلاصه فصل

فصل چهارم: کالاهای عمومی و خصوصی

۸۸ مقدمه
۸۸ تعریف کالای عمومی
۹۰ تفاوت کالاهای عمومی و خصوصی
۹۲ ویژگی‌های کالاها و خدمات عمومی
۹۵ مدیریت دولتی و ارائه کالاها و خدمات عمومی
۹۷ خلاصه فصل

فصل پنجم: هزینه‌های عمومی

۱۰۰ مقدمه
۱۰۰ اهمیت هزینه‌های عمومی
۱۰۳ تفاوت هزینه‌های عمومی و خصوصی
۱۰۴ انواع هزینه‌های عمومی
۱۰۸ تأثیر هزینه‌های دولت بر مصرف خصوصی
۱۱۰ تأثیر هزینه‌های دولت بر رفاه مصرف‌کننده و رفاه اجتماعی
۱۱۲ هزینه‌های دولتی و رشد بخش عمومی
۱۱۳ تئوری‌های افزایش هزینه‌های عمومی
۱۲۰ خلاصه فصل

فصل ششم: درآمدهای عمومی

۱۲۴ مقدمه
۱۲۵ مفهوم درآمدهای عمومی
۱۲۶ انواع درآمدهای دولت
۱۳۰ درآمدهای مالیاتی
۱۳۱ تعریف مالیات
۱۳۳ کارکردهای مالیات

۱۳۴ اصول مالیاتی
۱۳۹ مفاهیم مالیاتی
۱۴۸ انواع مالیات‌ها
۱۵۱ انواع مالیات‌های مستقیم
۱۵۸ انواع مالیات‌های غیرمستقیم
۱۶۳ قوانین مالیاتی در ایران
۱۶۹ چالش‌های نظام مالیاتی ایران
۱۷۲ درآمدهای غیر مالیاتی
۱۷۵ خلاصه فصل

فصل هفتم: خط مشی‌های مالیاتی دولت

۱۷۸ مقدمه
۱۷۹ مفهوم سیاست مالی و اهمیت آن از نگاه مکاتب اقتصادی
۱۸۱ ابزارها و مجاری اثرگذاری سیاست مالی
۱۸۳ خط‌مشی‌های مالیاتی و سیاست‌های اقتصادی
۱۸۵ مدیریت دولتی و مالیات بهینه
۱۸۸ خط‌مشی‌های مالیاتی و معضله‌های کلان اقتصادی
۱۹۰ اثر مالیات‌ها بر رشد اقتصادی
۱۹۳ خط‌مشی‌های مالیات بر ارزش افزوده
۱۹۶ اثرات مالیات‌ها بر توسعه سیاسی
۱۹۸ خلاصه فصل
۱۹۹ منابع فارسی
۲۰۵ منابع انگلیسی